

Remissvar

2021-07-09

Diarienummer: 0365/21

Handläggare:

Anna Pettersson

Statens musikverks remissvar avseende Kulturdepartementets promemoria *Vissa statliga insatser på Musikområdet* (DS 2021:11)

Sammanfattning

Statens musikverk bedömer att Kulturrådet har goda förutsättningar att fördela de bidragsmedel till det fria musiklivet som sedan 2011 hanterats av Musikverket. Vi ser också positivt på att Kulturrådet ges ett utökat främjandeuppdrag på musikområdet.

Musikverket vill betona vikten av att behålla bidraget som en egen stödform till nyskapande samarbetsprojekt och att man vid en överflytt av uppdraget tar tillvara kompetens och erfarenheter hos Musikverkets personal.

I Musikverkets läsning av Kulturdepartementets promemoria *Vissa statliga insatser på musikområdet* (DS 2021:11) konstaterar vi att de förändringar som föreslås kan delas in i tre huvudområden.

1. Byte av ansvarig myndighet för stödet (från Musikverket till Kulturrådet)
2. Förändring av stödets inriktning
3. Förstärkning av främjandeuppdraget

I detta remissvar lämnas synpunkter på dessa tre delar samt ytterligare generella kommentarer angående utveckling av bidrag och främjandeinsatser. Dessutom lämnas synpunkter rörande aspekter som saknas i promemorian men som bör beaktas.

Stödet flyttas från Musikverket till Kulturrådet

Ett av skälen till att man beslöt att lägga en bidragsgivande funktion på ytterligare en myndighet, i samband med bildandet av Musikverket 2011, var att man ville se en större spridning och mångfald av perspektiv beträffande bidrag till det fria musiklivet – att inte "lägga alla ägg i samma korg". Promemorians förslag att placera detta bidrag under Kulturrådet är i ljuset av detta negativt eftersom det minskar mångfalden i den statliga bidragsgivningen.

Statens musikverk

Box 16326
103 26 Stockholm
Besöksadress: Sibyllegatan 2

Telefonnummer 08 519 554 00
Organisationsnummer 202100-3666
musikverket.se

Musikverket tror dock att detta kan kompenseras genom ett tydligt uppdrag till Kulturrådet och genom att tillse att stödet hanteras och beslutas genom en egen referensgrupp/konstnärligt råd eller liknande.

Musikverket ser inget egenvärde i att bidraget till samarbetsprojekt i det fria musiklivet ligger under Musikverket. Det viktiga är att stödet på ett effektivt sätt kommer till nytta i musiklivet. Vi motsätter oss följaktligen inte den förändring av Musikverkets och Kulturrådets uppdrag som föreslås. Vi håller med om analysen att det har varit svårt att upprätthålla en särskild avdelning på myndigheten just för detta ändamål. Den bidragsgivande avdelningens litenhet i förhållande till myndighetens övriga verksamhet och dess särpräglade uppdrag har gjort den sårbar och personberoende. Ur detta perspektiv kan en flytt av bidragsgivningen till Kulturrådet skapa en större stabilitet över tid.

Bidragets inriktning

De förslag som presenteras i promemorian är diffusa beträffande det framtida syftet med bidraget. Musikverket ser risker i detta. Den nuvarande inriktningen på innovation och samarbeten som syftar till utveckling av musiklivet både konstnärligt och organisatoriskt bör bibehållas.

Projektbidrag och inte ett verksamhetsbidrag

Det har i många sammanhang framförts att det fria musiklivet är underfinansierat och i behov av fler insatser som säkrar långsiktig finansiering. Detta uttrycktes bland annat vid det rundabordssamtal som fördes angående Musikverkets stöd den 13 oktober 2020. Myndigheten för kulturanalys påtalade också bristen på långsiktighet som negativt när man utvärderade Musikverkets bidrag 2014. Musikverket håller med om att behovet av långsiktighet är stort, men menar att detta kan ordnas via andra statliga insatser än att fördela om Musikverkets bidragsmedel. Istället ser vi just projektformen som en viktig poäng med Musikverkets bidrag och vi vill understryka betydelsen av ett autonomt, dedikerat projektbidrag och avråder från sammanblandning med verksamhetsbidrag och andra långsiktiga bidrag. Musikverket delar uppfattningen angående musiklivets behov av verksamhetsbidrag och mer långsiktiga stöd, men vill framhäva att ett utökad stöd om 24 miljoner årligen till långsiktig verksamhet knappast möter upp dessa behov.

Musikverket ser att det finns stora behov också av kortsiktiga insatser på nationell nivå för att ge musiker möjlighet att testa konstnärligt nyskapande idéer. Detta har varit en av de viktigaste funktionerna för Musikverkets bidrag och där vi sett mycket goda effekter. Vi befarar att om Musikverkets projektbidrag helt eller delvis in-tecknas i verksamhetsbidrag kommer detta att försvåra stimulans av utveckling och nya initiativ på musikområdet. Vi ser det som betydelsefullt att den öppna formen av bidraget bibehålls och även fortsättningsvis hanteras av en särskild grupp av sakkunniga med kompetens inom området. Med detta menar vi att det är av yttersta vikt att detta projektbidrag inte fördelas över Kulturrådets övriga stöd till arrangörer, fria grupper etcetera.

Musikverket vill se en tydlig skrivning om att behålla bidraget som en egen stödform till nyskapande samarbetsprojekt. En nyansering av detta skulle kunna vara att i vissa fall ha möjligheten att bevilja fleråriga projektbidrag, vilket påtalats av Musikverket i tidigare myndighetsdialoger och budgetunderlag.

Samarbetsprojekt

Ett huvudsyfte med bidraget är att skapa förutsättningar för innovation och nya samarbetsinitiativ. Om man vill åstadkomma nya samarbeten samt genre- och konststartsöverskridanden är just projektbidrag en ändamålsenlig stödform. Den ger möjligheter att testa nya grepp i tillfälliga samarbeten på ett sätt som oftast inte är möjligt inom ramen för ordinarie verksamhet. Om man från politikens håll ser det som viktigt att möjliggöra denna typ av både konstnärligt och organisatoriskt nyskapande är det viktigt att behålla stödets inriktning. Musikverket har under de tio år som man administrerat bidrag till musiklivet sett en fördel i att stödet varit avsett just för samarbeten. Vi är medvetna om att vissa aktörer upplevt kravet på samarbetsparter i projekten som problematiskt, men vi ser också att detta också lett till att många nya konstellationer i musiklivet uppstått.

Främjandeuppdraget och egeninitierande

Flera av de kulturpolitiska målsättningar som uttrycktes i den utredning som låg till grund för skapandet av en bidragsgivande och främjande funktion vid Statens musikverk 2011 har inte uppnåtts. Främst handlar det om samverkan och nätverksbyggande på nationell och internationell nivå. Detta kan delvis förklaras av svårigheten i ett sådant uppdrag och av att Musikverket är en liten men mångfacetterad myndighet med många ansvarsområden i förhållande till sina resurser. Men uppdraget försvårades också av motsägelsefulla skrivningar i myndighetens styrdokument.

På sida 29 i promemorian skrivs att eftersom främjandeuppdraget ska övertas i sin nuvarande form "bedöms inga utgiftsökningar vara nödvändiga". Musikverket ser detta som problematiskt. Musikverket har under flera år äskat om en höjning av bidragsmedlen. Detta inte minst med tanke på att de legat på samma nivå sedan starten 2011. Med tanke på att statens främjandeinsatser på musikområdet redan i nuläget är små behöver man tillskjuta särskilda medel för att kunna uppnå verkningsfulla resultat.

Om man vill skapa möjligheter till konstnärligt nyskapande och nya typer av samarbeten och åstadkomma varaktiga effekter menar Musikverket att bidraget bör anpassas till musiklivets behov och höjas från nuvarande nivå samt att ytterligare medel för främjandeinsatser bör tillföras.

På sida 26 i promemorian konstateras att en faktor som har försvårat bidragsgivningen är att "myndigheten har inte själv kunnat aktivt initiera projekt". Musikverket håller med om denna analys men konstaterar också att promemorian inte innehåller något tydligt förslag på hur detta skulle kunna göras bättre på Kulturrådet. Musikverket menar att det rimliga vore att Kulturrådet får ett uppdrag att analysera strukturella brister i musiklivet och att man ges

möjlighet att själv initiera insatser för att förbättra förutsättningarna för utveckling och förbättring samt att man uppdras att utveckla en funktion för nationell och internationell samverkan.

Nya möjligheter för nyskapande och kulturarv

Inrättandet av Musikverket 2011 var kulturpolitiskt innovativt genom kombinationen av kulturarvförvaltande och bidragsfördelning till nyskapande inom musiklivet inom en och samma myndighet. I promemorian skrivs att "myndigheten skulle arbeta för att stärka kopplingen mellan det musikaliska kulturarvet och det konstnärliga nyskapandet". Denna typ av statlig organisation har knappast sin motsvarighet någon annanstans. Idéerna var intressanta och byggde på ett spännande och kreativt nytänkande, men tyvärr saknades verktyg för att förverkliga dem. Tvärtom har de kriterier och regelverk som funnits kring bidragsgivningen inneburit att möjliga intressanta projekt där kulturarvsförvaltande avdelningar vid Musikverket utgjort en primär samarbetspart inte kunnat få stöd. Detta eftersom sådana samarbeten skulle kunna ses som att myndigheten indirekt beviljade bidrag till sin egen verksamhet.

En ny organisationsstruktur där Kulturrådet tar över ansvaret för den bidragsgivning som legat på Musikverket skulle potentiellt kunna innebära nya möjligheter att förverkliga planerna om kopplingarna mellan kulturarv och nyskapande – men det är högst osäkert om det blir så. För att detta ska kunna ske behövs särskilda skrivningar och troligen också särskilda satsningar. Musikverket skulle välkomna möjligheter till olika typer av riktade insatser som handlar om att levandegöra kulturarvet i samarbete med det fria musiklivet där myndigheten skulle kunna vara värd för till exempel musikerresidens, konstnärlig forskning, internationella utvecklingsprojekt med mera. Ett konkret förslag skulle vara att Musikverket ges ett uppdrag att initiera projekt som syftar till nyskapande med kulturarvet som grund. I en sådant arrangemang skulle också Musikverkets avdelning Elektronmusikstudion kunna spela en framträdande roll. Finansieringen av detta kan ske med delar av de befintliga bidragsmedlen.

Det står klart att om Musikverkets stöd helt flyttas till en myndighet som inte har uppdrag på kulturarvsområdet försämras förutsättningarna för denna typ av korsbefruktnings. Den naturliga kopplingen mellan kulturarv och nyskapande som Musikverkets konstruktion inneburit försvinner. Därför välkomnar myndigheten initiativ för att skapa bättre möjligheter till denna typ av samarbeten i framtiden.

Verksamhetsövergång

I promemorian föreslås att "Musikplattformen avvecklas och en främjande funktion för musikområdet inrättas inom Statens kulturråd". Men någon precisering av på vilket sätt denna övergång ska ske görs inte. Musikverket menar att man bör tillvarata den kompetens och erfarenhet som idag finns på myndigheten och tillse att nuvarande personal följer med vid en eventuell flytt av verksamheten. På samma sätt har Musikverkets konstnärliga råd byggt upp arbetsformer och kompetenser som bör tas tillvara även om stödet byter huvudman.

Musikverket vill understryka att man i dagsläget har en väl fungerande avdelning för bidragsgivning och ett mycket kompetent konstnärligt råd.

Återrapportering och uppföljning av pågående projekt

Bidragsgivningen från Musikverket kommer att fortgå under 2021 med två ansökningsomgångar. I tillägg till detta har många projekt som beviljats tidigare fått sina slutdatum framflyttade på grund av den pågående coronapandemin. Sammantaget innebär det att ett stort antal projekt med stöd från Musikverket kommer att pågå och slutredovisas under 2022 och delvis även under 2023. Höstens ansökningsomgång kommer högst sannolikt att generera flera ärenden som kommer att avslutas under 2023. Musikverket vill se klargöranden angående huruvida dessa projekt ska följas upp och granskas av den myndighet som beviljat bidragen (Musikverket) eller om denna funktion också övertas av Kulturrådet.

Beslut om yttrande

Musikverkets remissvar har fastställts av generaldirektör Dan Lundberg efter föredragning av GD-assistent Anna Petterson. I beredningen har administrativ chef Gerhard Kunosson, studiochef Mats Lindström och HR-ansvarig Maria Jemina deltagit.

För Musikverket

Dan Lundberg, generaldirektör